

activity szónak sem igazán jó megfelelője a magyar *gyakorlat*, hiszen ez a hagyományos nyelvoktatásból ismert *exercise* fordítása. Vagyis: mivel az új fogalmak már kezdenek kialakulni, megújításra szorulna a magyar nyelvoktatási szaknyelv is.) Mivel a szereplők valódi tanítási szituációban kipróbált ötleteket mutatnak be, a munkafüzetben saját tapasztalataik alapján hívják fel a tanár figyelmét az esetleges nehézségekre.

A *Methodology Mix* érzékletesen bizonyítja, hogy nemcsak angol anyanyelvűek lehetnek jól képzett és kreatív „teacher trainer”-ek. Egy akármilyen kiváló, de a magyarországi viszonyokat és a magyar angoltanárok gondolkodását nem ismerő „teacher trainer” akár el is riaszthatná a tanárjelölteket, vagy a már pályán levő tanárokat, ha ötletei túl radikális változtatásokat igényelnének az eddigi gyakorlat-hoz képest. Ennek a videofilmnek a szereplői azonban többéves magyarországi tanári tapasztalatuk birtokában csak olyan ötleteket mutatnak be, amelyek megvalósíthatóak bármely magyar iskolában.

A *Methodology Mix* tanárképzési és tanár-továbbképzési céllal készült. Magam főiskolai módszertan-tanárként használok angol szakos tanárjelöltek szemináriumain, hallgatóim nagy meglepedésére. Egyik gyakorlóiskolánk vezetőtanára a saját továbbképzésére otthon, egyedül tanulmányozza a videoanyagot és a munkafüzetet. A szerzők bevezetőjükben így fogalmazzák meg céljukat: „Olyan anyagot akartunk készíteni, amelyet tanárképző intézményekben (tanárjelöltek képzésében és továbbképző tanfolyamokon) módszertani témák illusztrálására lehet használni, és amely anyag továbbgondolásra és megbeszélésre is készített.”

A *Methodology Mix* modellként szolgálhat a nyelvtanároknak arra is, hogyan osszák meg egymással ötleteiket. A rendszeres, „workshop” jellegű összejövetelek a szakmai fejlődés olyan új útját jelenthetik, ahol a tanárok nem egy kívülről vagy „felülről” jött tanárképző szaktekintélytől, hanem egymástól tanulnak. A Mun-

kafüzet a szakmai fejlődés még egy újabb módját kínálja: feladatai arra ösztönzik a tanárt, hogy a bemutatott ötleteket ne lemásolja, hanem saját tanítási kontextusának megfelelően adaptálja, valamint hogy további változatokon is gondolkozzék.

A videofilm bemutató 24 gyakorlat mellett a munkafüzet további variációkat javasol. A *Methodology Mix* így összesen 60 gyakorlatot tartalmaz. Olyan eljárásokkal ismerkedhetnek meg a tanárok, melyeket a tanulók életkorának és nyelvi szintjének megfelelő tartalommal megtöltve sokféle nyelvi jelenség gyakorlására lehet használni. A szerzők a hagyományostól eltérő módon közelítik meg a kiejtés, a nyelvtan és a szókincs gyakoroltatását, valamint a szövegfeldolgozást. Nemcsak a nyelvi készségfejlesztés a cél, hanem a problémamegoldó feladatok, a csapatjátékok és a dráma-pedagógiai elemek segítségével már a készségfejlesztés során valódi kommunikáció zajlik.

A *Methodology Mix* gyakorlatai nemcsak a tanulók nyelvi készségeit fejleszthetik, hanem a csoportképződés folyamatához is hozzájárulhatnak. Az utolsó fejezet („Relaxation Breaks”) pedig olyan lazító gyakorlatokat tartalmaz, amelyek célja nem valamely nyelvi jelenség gyakorlása, hanem olyan testi és szellemi állapot elősegítése a csoportban, amely hozzájárulhat a hatékonyabb nyelvtanuláshoz. A *Methodology Mix* szerzői a játékosságot és a jó csoportlégkört tekintik a hatékony nyelvtanulás meghatározó elemének.

N. Tóth Zsuzsa

Gudula Mebus–Andreas Pauldrach–
Marlene Rall–Dietmar Rösler

Sprachbrücke 1

Klett Edition Deutsch, München, 1993

Az itt bemutatandó nyelvkönyv az 1987-ben megjelent előző kiadásnak a történelmi események tekintetében aktualizált változata. Konceptiójában, felépítésében azonban mit sem változott.

Először néhány szót kell szólni a célcsoportról. A *Sprachbrücke* című tananyagcsomag nyelvtanfolyamokon, egyetemeken, főiskolákon, nyelviskolákban tanuló felnőttek részére készült, akik Németországon kívül kívánnak megtanulni németül. Alsó korhatárként a szerzők a 16. évet jelölik meg. Bár van tudomásom arról, hogy a tankönyvet egyes gimnáziumok 1. osztályában tanítják, fontos hangsúlyozni, hogy a szerzők a könyv tematikájának megtervezésénél nem ezt a korcsoportot tartották szem előtt.

A *Sprachbrücke* új szemléletű koncepciójában tér el a Németországban készült többi német nyelvkönyvtől. Célja az *interkulturális* kommunikáció megvalósítása a nyelvtanfolyam keretén belül. A szerzők számára az a perspektíva volt fontos, amelyből az idegen ajkú nyelvtanuló a német nyelv és kultúra felé közelít. Ez szabta meg a témákat, és ennek rendelték alá a nyelvtanulás többi elemét.

A tananyagcsomag felépítése a következő:

- tankönyv
- egynyelvű munkafüzet 1: 1–7. lecke
- egynyelvű munkafüzet 2: 8–15. lecke
- 1 hangkazetta az egynyelvű munkafüzetekhez: 92 percnyi szöveg a hallás utáni megértés fejlesztéséhez
- 2 egyenként 90 perces hangkazetta a tankönyvhöz, amelyen a tankönyv egyes szövegei, dalok és fonetikai gyakorlatok találhatóak
- tanári kézikönyv (Handbuch für den Unterricht von Marlene Rall)

Az egy-egy témát feldolgozó lecke mindig egy collage-zsal kezdődik. Ezután a szövegek, szókincs és nyelvtan feldolgozása következik. Az egyes leckék belső szerkezetében újdonságnak számít, hogy minden lecke végén találunk egy projektfeladatot. A tankönyv a 15 lecke után nyelvtani mutatót tartalmaz, utána a rendhagyó ígék listája és szójegyzék következik.

Az első kötet témái az alapvető kapcsolatfelvétel és tájékozódás köreit ölelik föl. Minden 5. lecke a nyelvvel és a nyelvtanulással kapcsolatos. Egyben ezek a leckék három nagy tematikus egységre

tagolják a könyvet. Az első blokk a nyelvtanuló közvetlen környezetét tematizálja: a nyelvtanfolyam, a tanfolyam résztvevői, a köztük adódó alapszituációk nyelvi megoldása a cél. Mivel egy meghatározatlan eredetű, homogén külföldi tanulócsoportot képzeltek el a szerzők, így egy fiktív ország fiktív nyelviskolájában vagyunk. Erre céloz a „Lilaland”, ill. a „Sprachinstitut Lila”. A fiktív ország különböző létező kultúrák sajátos elemeit mutatja, de egy konkrét országgal vagy nemzettel sem azonos – a szerzők a kívülálló szemszögéből közelítik meg a német nyelvet és kultúrát. Magyar szemszögéből nézve azonban ez éppen megnehezítheti a helyzetet, ha a tanár nem kellőképpen relativizálja Lilaország szerepét. A második öt lecke laza kerettörténetben egy fiktív német családot mutat be külföldön, azaz Lilaországban. Itt nyílik a Lila Nyelviskola tanulóinak először lehetőségük arra, hogy anyanyelvűekkel kommunikáljanak. A harmadik öt leckében már csak a személyek kötik össze az egyes szituációkat, de nincs már kerettörténet. A szintén szintén Lilaország, de fontos szerepet játszanak a szereplők Németországban szerzett élményei, tapasztalatai. Ez a blokk témakörében kifejezetten felnőttek érdeklődési körére épít: ösztöndíj, pályázat Németországban, kereskedelmi tárgyalások, mezőgazdasági szakvásár stb. Fiatalok érdeklődésére csupán néhány olyan részlet tarthat számot, mint a szabadidő, hobbik, szerelem.

A témákon belül gazdag a szövegkínálat. Számos szövegtípust találunk minden egyes leckében, többek közt dialógusokat, hirdetéseket, reklámokat, interjúkat, beszámolókat, grafikonokat, statisztikai adatokat és sokféle irodalmi szöveget is. Érdekes, hogy az irodalmi szövegek között nemcsak német szerzők művei szerepelnek, hanem külföldieké is, amelyek egyszerű nyelvezetükkel és látásmódjukkal közel állhatnak a nyelvtanulóhoz. A szövegeket a szerzők két nagy csoportra osztották: alapszövegekre, amelyeket az adott lecke mind szókincsében, mind nyelvta-

nában teljes mértékben feldolgoz, és kiegészítő szövegekre, amelyek feldolgozása nem föltétlenül szükséges, de lehetőséget ad arra, hogy a nyelvtanulók látóhatárát kitágítsa és országismereti tudását bővítse. Az olvasás és hallás utáni értés stratégiáit számos feladat segítségével lehet kialakítani és tudatosítani. A tankönyv szimbólumokkal megkülönbözteti a szövegeket aszerint is, hogy kifejezetten receptív feldolgozásra, vagy produktív készségfejlesztésre szánták őket.

A tankönyv szókinccse messzemenőig figyelembe veszi a Goethe Intézet „Zertifikat Deutsch als Fremdsprache” nyelvvizsgájában előírt szókinccset. Kezdetől fogva tudatosan adnak a szerzők nagyon sok új szót, mert úgy vélik, hogy a kezdeti motiváció és tanulási lendület ezt lehetővé teszi, s az egyszer már bevezetett új szókinccset számtalanszor, különböző formában gyakoroltatják a könyvben. Mivel egynyelvű tananyagról van szó, a szemantizációnál képekkel is igyekeznek a megértést elősegíteni.

Az egynyelvűség nehézségeit kellett legyőzni a nyelvtan, ill. egyes nyelvtani szerkezetek ábrázolásánál. Idegen nyelvű magyarázatok helyett egy computertanár-nő, Emma Regula segít, akinek nyomtató-szájából a tanuló kérdésére csak úgy ömlenek a táblázatba rendezett nyelvtani szerkezetek. A nyelvtanulók kérdéseit kissé komikus „kommentárfigurák” (rettek, ceruza, villanykörte stb.) teszik fel, ezzel is példát mutatva arra, hogy bátran lehet kérdezni. A nyelvtani progresszió ciklikus, tehát egy paradigmát nem egyszerre vezetnek be, hanem mindig visszatérnek rá és kiegészítik a hiányzó résszel. Felhívnam a tanárok figyelmét arra, hogy a tankönyv nyelvtani rendszere és progressziója elég sok helyen eltér a nálunk megszokottól. Csak néhány példát ragadok ki: a főnevek nemét hímnem/semleges nem/nőnem sorrendben tárgyalja, és ebben a sorrendben van az összes ilyen táblázat. A Partizip II. már a 4. lecke anyaga, és a szenvedő szerkezet először – bár csak jelen időben és harmadik személyben – az

ötödik leckében fordul elő. A mondat-szerkezetek szemléltetésénél hasonló keretjelzéseket alkalmaz a könyv, mint a sokak által ismert *Deutsch aktiv Neu*, csak sokkal többfélét, amivel egy kicsit zavarossá válik a szemléltetés. Külön föl hívom a figyelmet a tananyag szisztematikus fonetikagyakorlataira, amelyek a kiejtés, szó- és mondathangsúly begyakorlása mellett abban is segítenek, hogy a (felnőtt) nyelvtanulóban tudatosuljanak egyéni nehézségei.

A monoton, drill-szerű gyakorlattípusok helyett olyanokat részesít előnyben a tankönyv, amelyeket nem lehet sablon-szerűen ledarálni és amelyek nyitott tanítási formákat tesznek lehetővé. Itt térnek ki a projektfeladatokra. A 13. lecke projektfeladata például arra világít rá, hogy milyen sok német kulturális érték van jelen hazánkban, ha azonban nem hívjuk fel rá a figyelmet, talán észre sem vesszük. A feladat úgy szól, hogy gyűjtsenek a tanulók kis csoportokban információkat arról, milyen német színdarabot adnak melyik színházban, hol megy német film, milyen német együttes járt az adott városban, ill. az országban, stb.

A könyv kiállításában megnyerő, modern, bár a színes borító után talán kicsit csalódást okoz, hogy belül már csak két szín szerepel: fekete és lila. A könyv gazdagon illusztrált rajzokkal és fotókkal, és a szemléltetésben is fontos szerepet játszanak a képek. Csak az a kár, hogy a gazdag szöveg- és képanyag miatt az oldalak nagyon zsúfoltak.

Összességében véve azt hiszem, hogy azok a nyelvtanárok és (felnőtt) nyelvtanulók, akik készek feladni, vagy legalább kissé módosítani tanítási, ill. tanulási szokásaikat és vállalkoznak a német nyelv és kultúra újfajta megközelítésére, sok érdekes felfedezést tehetnek ennek az új szemléletű tankönyvnek a segítségével.

Petneki Katalin